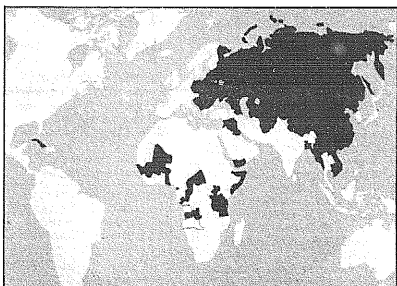

Detente valem Sovjeti mõju laiendamiseks

FRANKFURT (EPL/BW) – Willy Brandt'il ja Henry Kissinger'il, kahel Nobeli rahuhinna saajal, kes on maailma oma arvates juhtinud pingevähendamise poliitika poole, on tulnud viimasel ajal tunnustada, et "pingevähendamine" on Moskva kujunenud sotsiaalselt ineesvõimeliks, mis aitab teda edasi oma mõju laiendamisele kogu maailmas. Külgise konfliktikolletes on mängus vene relvad, olgu see siis Belitruis, Iirimaa põhjaosas, Tailandis või Angolas. Angoola on pärast USA toetuse katkestamise Moskva satelliitrezhiim MPLA lõpliku võitu saavutamaks 10.000 kuuba sõduri abiga, kes moodustavad osalise mahamaku N. Liidu poolt Castrole antud võlast.

Kaart Sovjeti mõju kasvamisest (mustad alad).

Selle 16 aasta jooksul, mis Kuuba on olnud vene sõlapeaks – Ameerika mandri vastu, on Moskva saarel investeeritud 6 miljardit rubla ilma lootuseta seda raha kunagi tagasi saada. Kui nüüd Angolas oli vaja sekku- da Moskva truide komunistide võidu kindlustamiseks ja USA-ga "detente" pidav N. Liit ei tahunud vastaspooli härida vene sõdurite saatmisega, siis lepitati sate- lidega Kuubas kokku, et see oma võlga meestega hakkaks kergendama.

Järg lk. 7

Natsionalistliku UNITA jõud Angolas on löönud vene relvadega ja kuuba sõduritega. Taganemine läheb lõpu poole.

Kui rezhiim muutuks:

Kas Baltikum tahab kuuluda Vene liitu?

Läänes asuvad pagulasvenelased ei ole lakanud teoretiseerimast, milline peaks olema kord uus Venemaa, siis kui praegune diktatuur kord variseb. Saksamaal ilmuva ajakirja Possevi veergudel käivas poleemika on esinenud sõnavõtte, kus peetakse loomulikuks föderatiivse liidu süsteemi säilitades kõik need liiduvabariigid ja mitte- vene rahvastele kuuluvad alad, samuti kui

Perach märgib, et praegu on rahvuslul- mus paljurahvuslises Venemaal üheks kõige teravamaks küsimuseks. Paljud aktiivsemad te- gelased nii Venemaal kui

väljaspool arutlevad, mis on vähemusrhuvastele kasulikum – kas jääda tulevikus liitu ja koo- stõõse venelastega või elada omaette-elu. Liitu jäämise poolt on

kergitatakse küsimus, kas need rahvad üld- se pärast Nõukogude koloniaalse iseloomu- ga iket sooviksid koos töötada venelastega ja kuuluda mingisse Vene liitu. Possevis, mis on ühe aktiivsema voolu, solidaristide, pea- häälekanadjaks ja omab rahvusvahelist kaa- lu, võttis viimases numbris nende problee- mide kohta sõna Jeruusalemli ülikooli juudi rahvusest keemiaprofessor M. Perach.

tuntud vene teadusmees Igor Shafarevitsh, kes on küsimust põhjalikult ühes mõni aeg tagasi ilmunud kogutõõses ja kellel on venelaste hulgas kindlasti palju poolda-

jaid. Prof Perachi artikli eesmärgiks on Shafare- vitshi väited analüüsida ja kummutada. Paistab, et ta tuleb selle ülesan- dega suurepäraselt to- me.

Järg lk. 7

Eva Märtson-Wilson koduses miljõõs Hannoveris

Õnnetus mis lõppes õnnelikult

HANNOVER (EPL) – Ka Rootsis eest- lastele hästi tuntud soprani Eva Märtson- Wilsoniga, orelkunstniku ja muusikapro- fessori Karl-Otto Märtsoni abikaasaga, juhtus hi ljuu elukardetav õnnetus.

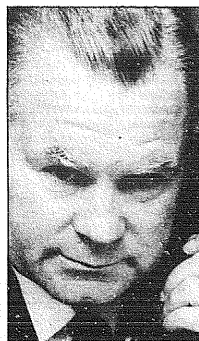
Üksinda kodus pildiraami uut klaasi ase- tades kukkus ta toolilt nii õnnetult, et klaas talle peale kukkus ja killud lõikasid käe ve- resooned läbi ja tungisid põigiti läbi käe- varre.

Kilrestil saabunud kiirabiauto kihutas haiglasse, kus kätt opereeriti neli tundi. Operatsioon läks hästi ja käsi paranes peaaegu kuu aega kestnud haiglas viibi- misel.

Komitee ja REE kohtuvad

Eesti Komitee ja Rootsi Eestlaste Edin- duseesimeeste Heinrich Marki ja Olaf Muruki vahel on toimunud kirja- vahetus nendevahelise kohtamise korraldamis- seks ühenduses Eesti organisatsioonide kong- ressi resolutsiooniga, milles nõuti organisat- sioonidevahelise koo- stõõkemisjoni asutamis-

koosoleku kokkukutsu- mist hiljemalt 15. vee- bruariil 1976. Kongress nimelt määras, et kok- kukutsujaks on nimeta- tud kahe organisatsiooni esimehed. Algatuse tegi 16. jaa- nuariil Eesti Komitee esimees Heinrich Mark, kes pani ette, et tema ja Olaf Muruk kutsuksid nõupidamisele kesko-

Heinrich Mark (EK)

Olaf Muruk (REE)

ganisatsioonide esinda- jad, kelledeks ta luges peale nimetatud kahe

veel Eesti Rahvusfondi, Eesti Rahvanõukogu ja Kultuuri Koondist. Järg 7

EPL Paljastajad

Watergate'i afääriga algas USA-s enesepaljastuste ajajärk ja kuigi president kukutati, siis ei paista enesepaljastustel veel lõppu. Watergate'ile järgnes vastutule aparadi paljastamine sellises ulatuses, et see pikemaajaks ajaks muutub tegevumõtte samal ajal kui CIA vastaspool KGB võib rahuldustunda ja talies rahus käsi jõudnud heameelele.

Ja nüüd on paljastuste järg jõudnud USA hiiglaslike multinationaalsete ettevõtetele. CIA uurimiskomisjonis istunud senaator Frank Church ei ole jäänud loorberitele puhkama ja tema uus multinationaalsete firmade uurimiskomisjon lanseerib maailma ajakirjanikele jooksval lindil paljastusi Lockheedi lennukitehaste vastu — suurettevõtte, mis on aastate jooksul paljusid maailma riike varustanud sõjalennukitega ja reisi- ning transportlennukitega.

Selgub nimelt, et USA-gigant on oma saaduste turustamisel tarvitanud igivanu meetodeid jagades lahkest protsentide vahetikele ja altkäemaksusid ostude otsustajatele. Ei ole kahtlust, et taolisi meetodeid on kasutanud ja kasutavad ka teised USA kui ka Euroopa riikide multinationaalsed ettevõtted, selelaadilisi südistusi on suunatud isegi rootsi samalaadiliste ettevõtete vastu. Meeles on veel lugu USA firma Westinghouse'i "Hüvitustest" Rootsi pealinna ühikondlike kommunikatsioonide korraldajale, mis suuremaid dimensioone avalikkuses ei jõudnud võtta, kuna peategelane vahepeal suri.

Asja erilisus seisab selles, et USA suurfirmat paljastab USA senat ise ja mitte need riigid, kus asusid vastutajad. USA ise ei ole ju kahju saanud, vaid paremini mõistnud. Sellegipoolest on asutus enesepaljastamisele.

Ilmselt on USA rahvasindust nakatanud mingi poliitiline ekshibitsionism, vajadus paljastada ka siis, kui oma riik paljastustest vaid kahju saab. Watergate viis USA prestiiži kogu maailmas alla, presidentiamet kaotas palju oma usalduselt oma riigi hulgas ja administratsioon oli sunnitud kiiresti Vietnami ohverdama vormides, mis olid lihtsahedased kapitulatsioonile, kuigi kõneldi "austust rahust". Ohverdamine, millel ei ole praegu veel lõppu poliitiliste muudatuste ja agressioonide arenguga Kagu-Aasias.

CIA paljastamisel nõrgenes maailmariiki enda informatsioonikatastroofiliselt, kui uskuda vaatlajaid. Ja nüüdne suurettevõtte ärimeetodite uurimine näib toovast kaasa mitte ainult Lockheedi pankrotti ajamise, vaid ka kogu USA ekspordi kaotustajamise, eriti selle taustal, et tulemas on uued samatavalised aktsioonid teiste ettevõtete vastu ja kuna juba nüüd on tekitatud ette globaalne segadus. Hollandis võib see muuta riigikord, Läänesaksa-maal kahjustada poliitikut ja erakondi, sama toimum Jaapanis, Hispaanias, Aafrikas jne.

On arusaadav, et kõik puudutatud maad ruttavad tühistama USA-tellimisi ja uurimiskomisjonid seisavad reas Kapitooliumi ukse ees, et USA-senatilt lähemaid kompromitteraivd andmeid saada USA suurettevõtte kohta.

Skandaal on toatolane. Isegi väike Rootsi segati sellesse, kuid nüüd on senati erikomisjoni esimees ise tagasi võtnud südistused Skandinaavia suunas. Tagasi võtmise, mis tekitab küsimuse, kuivõrd hästi on dokumenteeritud ka teised südistused — näit. Hollandi kuninganna printsapikaasa vastu?

Selgub nimelt, et USA-gigant on oma saaduste turustamisel tarvitanud igivanu meetodeid jagades lahkest protsentide vahetikele ja altkäemaksusid ostude otsustajatele. Ei ole kahtlust, et taolisi meetodeid on kasutanud ja kasutavad ka teised USA kui ka Euroopa riikide multinationaalsed ettevõtted, selelaadilisi südistusi on suunatud isegi rootsi samalaadiliste ettevõtete vastu. Meeles on veel lugu USA-firma Westinghouse'i "hüvitustest" Rootsi pealinna ühikondlike kommunikatsioonide korraldajale, mis suuremaid dimensioone avalikkuses ei jõudnud võtta, kuna peategelane vahepeal suri.

Asja erilisus seisab selles, et USA suurfirmat paljastab USA senat ise ja mitte need riigid, kus asusid vastutajad. USA ise ei ole ju kahju saanud, vaid paremini mõistnud. Sellegipoolest on asutus enesepaljastamisele.

Jääb mulje, et senaator Frank Church ei ole oma suures tõdeselgitamise kampaanias, mis ju korruptsiooni kõrvaldamiseks maailmas on mõeldud, unustanud need tagajärjed, mida see kaasa toob USA-le endale majanduslikult ja nendele tühandetele töölistele, kes näit. Lockheedi boikotiga tõenäoliselt jäävad töötuks.

USA on teinud pingutusi majanduslikult kriisist ülesastamiseks, dollari otustugi parandamiseks, tööpõuude vähendamiseks ja eelkõige usalduse tagasi võtmiseks maailma demokraatlike riikide juures. Lockheedi-skandaal vaevab seda usaldust välisajal paljastades, veel vähem rahvusvahelisi altkäemaksu kättesaamist. Altkäemaksu tagastamine aga hoiudavast ootades USA-t, kus neid võidakse "peale kauba" veel paljastada. Pakutakse ju "protsente" ka mujalt.

USA on kaotanud ajal, mil totalitaarne vastaspool kiiresti üles ehitab oma agressiivset jõude, palju prestiiži isooma süü läbi. Presidendi võimu ja kongressi vägika peadamine on läinud kalliks maksma ja halvunud täidesaadva võimu tegutsemise. Mis aitavad näit. Kissingeri hoiatused Moskva Ango-la suhtes, kus Kremli absoluutse kindlusega juba ette teab, et kongress ei luba mingit valehesegamist ja on kõik summad selles suunas blokeeritud?

Muidugi küsivad USA-le lootnud lillilased Euroopas ja mujal, kuivõrd võib üsaldada USA valituse lubadusi kui neil ei ole kongressi kinnitust. Ja mis juhtub siis, kui "midagi juhtub" ja oleks vaja kohest valehesummitust? Maailm, kes USA-le on lootnud, eiab üha kardetavamalt.

KLA

Ammendamatut Wiiralt

Praegu on Valls-Eesti galeris Ed. Wiiralti haruldaste tööde näitus. Tööd on mitmes loomingu- ja maalitud, alates tema varasest, suhteliselt vähenõudliku li-noolitöödest 1920-ndast aastast (siluiseeritud "Autoportree" ja vookar "Tantsijad"). On ka häid näiteid Wiiralti "mondu-est periodist", aga selle hui-tavad, vähem nähtud lehed. Nii näit. "Naine tihtrigis" (1929), milist vii võrrelda enam tuntud lehtedega "Mees kaasiga" ja ka "Naine silindril", kus kunstnik seab kõrvuti inimese ja looma näo.

Võime kogeda, et see vähe il-mes ja poosil polegi nii suur nagu me ise kaldume arvama. "Baja-deerit" (1930) on esitatud kahes eksemplaris: üks tavaline eling must-must-valges, teine seepia, viimane otse haruldaste pehmete pruunide nännisid. Edasid "Kolme naise lugu" (vernis mu), "Lamavärsid näisid" samas tehnikas j.

Näitusel võib näha ka mitmeid portreid, ja peab üsnet veeu-ma, et Wiiralt on hea portretist. Ta näid on ilmekad ja meele-jätkavad. Kui ta nad ritta seab nagu hiljem 1940. lõpust on mid tõe-st erinevad individid ("Vä-naist", "Naisorkester", samuti üksiportreed nagu "A. Alle", G. Donizetti" jmt. Ka on sel näitusel mitmeid maastikke, siln nimeat "Päevik maastikest".

Need on impenooni välja tootud, aga mõjusid seokord küidagi vanamoeliste ja lgaivana. Hoopis elavam on "Vaade Atina-magedele". Selles "vanamoel-ise" ei loe midagi mõõduat aasid, vaid tõenäoliselt siil lise-Võrreldem neid näit. Corot maastikega tublisti üle 100 aasta tagasi, kus motiivid on sarnas, aga käsitlus seletamatult värske.

Nümid ja muur omantlike omadustateks mahi arvatuil ol Corot'i suur mõju impressio-ni-lilike maastikumailile. (kahes tommises). Vaga peen töö ja väikeste motiivide Wiiralti suures on suhteliselt haruldane. Peale selle on väljapanekute hulgas veel üks värviline näitumõr (akvatinta), mis oma tasaste

EDUARD WIIRALT

nagu maalitud pindadega meenutav guashis. Ta vähestest väljastatud töödest on huvitavam "Abisindijoojad", mis on toesti hea. (Sama et sua küll küidagi oelda 20.000 — kroonise roosa ja röösa "Eesti neiu" kohta, värvilise akvatinta). "Abisindijooja-ta" on Wiiralti peene selge käekirjaga kirjutatud gr. sur boisi, nii siis puugravüür, peen ja täpne nagu vaselejo. (Meelde-tulekske vaatajale olgu deldud, et puugravüür tehakse riistluga, kõvale puule, näit. puka, puu, samasuguse terava tööriista nagu vaselejoles, nimelt uu-ritsuga, puuloige aga piki stüdi ja peamiselt õõnespõletiga.)

On teada Wiiralti hilisemast loominguajast, kuidas ta va-litseb tehnikaid. Aga varasema-tüüpide tööde puhul võib nentida sama. Vernis mu — pehmekalt, mida käesajal kasutataks tek-stuuride (riide jn kude) aial tööl "huvitava" fooni saami-ks, et ole Wiiralti käes mingi määkal "pehme" vaid "Lama-värsid naised" näit. mõjub kui joo-nistuse krobelsel paberil.

Mõnikord jääb mulje, et teda on mõlutanud just meeliga jätta küll konventionaalselt karakte-ristlik teatava tehnika puhul ja anda sellele hoopis mingi erinev, otse vastupidine ilme. Oleme en-nem Wiiralti puhul näinud ilnoo-ligeit siluivõtte ("Madonna", 1829), valgete joontega akvatint-tat ("Vana daam, 1925) j. Seegi küll ju õieti selle printsiibi al-tal, et tähtis on, kuidas midagi teha, nagu ta on rõhutanud, (mitte midagi).

Joonistuste enamikus on näha, kuidas need on kindl oma aja. Esajõones mõjub muidugi rietus (aktid) on hoopis "kaasajega-mad", aga peale selle on midagi muudki, mis kuulub minevikki. Huvitaval kombel on need joon-istused rohkem maalitud kui Wiiralti selleaegne graafika. Ta on rõhutanud varje ja kujutanud materjali, millega ta oma hil-semais graafiliselt nõu korvauit tegeleb ja teadlikult katsetab (eriti 50-ndate aastate ajal).

Kõikjal sel näitusel on lehti, mida olemegi ennegi näinud, vä-hemalt reproduktsioonis. Aga on teesti palju haruldusi, kas otse-selt enne mitte nähtud tööde näol või siis nende mitmesuguste teisendades. Tänuvada ja üli-tel-teel meelde jätta. On küti-vas, kas nüüspuueal töid on võimalust ilnepea järele näha. Ja Wiiralt on ilka veel üks meile kõige rah-vusvahelisel kunstnikke.

Näitus on avatud kuni 28. veebruarini. Eevi End

Hubert Aumere surnud

Münchenis suri 15. veebr. meie tuntumal viilkimniklike, Hubert Aumere 61 a. vanuses.

Ta töötas juba aastaid Mün-cheni sümfooniaorkestri kont-sermeisterina. Kadunu oli sündi-nud 14. augustil 1914 Narvas.

Okk-Hansen surnud

AUCKLAND (YES) — Süda-mestaki tagajärjel suri Auck-landis, Uus-Meremaal, omas ko-duk Paul Okk-Hansen 68 a. van.

Kadunu oli kauaaegne Auck-landi Eestlaste Kooride esimees ja väga tegev mees seoses eest-laskomaa misprast tema kaot-mine vaju katuse sel üldise leina. Tema matmise 5. jaanuari kogunes peagu kogu Aucklandi eestlaspäri. Oli palju lilli. Järele-hüte eestlaste nimel ol Walter Milkipoli. Leinajate hulgas olis ka kinnamaalasi, kes olid saanud pealinnast, Wellingtonist.

Eesti palvus

WASHINGTON (YES) — Ka tšuvau on USA esindajatekoja üks palvus reserveeritud eesti õpetajale Eesti vabariigi austa-pärga püh. Palvus peab 25. veebruaril kell 12 päeval Eestima-jatekoja Philadelphia koguduse õpetaja Johan Suurkivi.

EESTI PÄEVALEHT
Eestlaste Dagbladet
Peatoimetaja Johan Koka
Vastutav väljandaja
Jansy Jig.
Arvi Moor
Toimetus ja tallitus:
EESTI MAJAS Stockholm:
Wellington St. 17
Postiaadress: Box 667
101 29 Stockholm I
Telefon 51 84 46
Toimetaja Eeskirjutus Jüri Aus
Aadr. Eesti Päevaleht, Box 120,
65 02 Eestlaste, tel. 016/24 77 72
Telepostisigori 16 57 70 70
Kuiultusarete postisigori 80 59 00-0
Eesti Päevaleht Forlags AB
Stockholm
Tellimishinnad:
Aasta ————— kr. 215:—
Teine kvartal ————— kr. 55:—
Kuu ————— kr. 21:—
Väljandaja EESTI PÄEVALEHT
Trükkijä: Eestlaste-Kuriers
Tryckeri AB Eskilstuna 1976

USA hakkab osutama suuremat tähelepanu etnilistele gruppidele

Valgest Majast saabus Eesti Rahvuskomitee esimehe Ilmar Pleri nimele kirjamine telegramm:

"Teie olete kutsutud os võtma Valges Majas toimuvast selgitu-

se andmisest presidendi riigite-larve ja riigi arunde (State of the Union) kohta, algusega kell 2.00 p.l. reedel, 23. jaanuaril, tuba 450 vanaa täitevõimu asutise hoones.

Kui te soovite osa võtta, palun vastake telegrammiga mitte hil-jem kui esmaspäeval, 19. jaanuaril, Jelt. Eesti nimele, Valges Majas, Washington, DC 20000. Palun lisage juurde teie so-siaalkindlustuse number ja sin-niaeg ning koht.

On nõuetav, et teie tulete vanasse täitevõimu asutise hoo-nesse kell 1.30 p.l. kaustades loodupoolest sisestikku 37. stree-ti Pensylvania avenüü lähedal. Palun, võtke kaasa isikult tõendav dokument.

Lootes teid näha 23. jaanuaril, William J. Buroudy jr. presidendi assistent avalike suhete alal."

Nagu telegrammist nähtub, soovib Valge Maja anda ka USA eestlastekomale üksikasjalikum informatsiooni presidendi ja tema administratsiooni tegut-semisevade kohta kuis see väl-jendub presidendi traditsioonil-ise aruandes riigi olukorra kohta — State of the Union. See algatus praeguse presidendi poolt rah-vusgruppide informeerimiseks on esmakordne ja nätab järjest suurenevast tähtsusest, mis etnilis-tele gruppidele omistatakse USA valituse poolt.

Eesti Rahvuskomitee Eestimaa-austakomale algas New Yorgi Eesti Majas samal reedel, 23. jaanuaril kell 7 õhtupoolel.

Registreerimine toimub ka Stockholm E. kooli

Registreerimine toimub ka Stockholm Eestlaskooli.

Lapsed, kes on saanud hilje-mäl 31. det. 1976 7-aastaseks, on koolikohustuslikud ja tulevad registreerida kooli, et alata õ-petustöö 1976-1977-õppeaastal.

Lapsed, kes saavad tänuva 6-aastaseks, võivad alata koolis,

kui nad pärast arstlikku läbiva-tust ja koolikohuse katset lei-takse olevat sobivad.

Nimetatud tulevased õpilased tulevad registreerida hiljemäl 16. märtsiks arhipäevadel kl. 9–11. Stockholm Eestlaskooli Svarfsmängatan 20–22 või tel. 66/10 64 25.

STOCKHOLMS SKOLOR Inskrivning av nybörjare

1) Skolpliktit barn

Inskrivning av nybörjare, dvs barn födda år 1969 eller tidigare och som ännu ej påbörjat skolgången, äger rum under mars månad.

Inskrivningen tillgår så att värnadsbåvaren i slutet av februari månad per brev erhåller

Information om inskrivningen Blankett som skall ifyllas Frankert svarskortet.

Nybörjaren anses formellt inskriven genom att blanketten ifylls och postas i bifogat kuvert senast den 8 mars 1976.

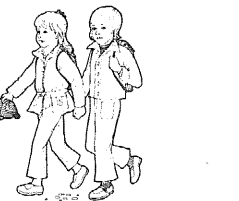
För dem som ej nås av personlig kallelse äger inskrivningen rum tisdagen den 16 mars 1976 kl 9.00–11.00 i det rektors-område, inom vilket barnet är bosatt. Föräldrar som ej känner till inskrivningslokalen adress, torde ta kontakt med den när-mast bosadaste belagna skolan för att erhålla vidare upplys-ningar. De som inte vet till vilken skola de bör vända sig kan under tiden 10–12 mars kl 9.00–11.00 erhålla upplysningar härom per tfn 54 10 00, ankni 346.

Under april månad utsänds preliminärit besked om i vilken skola de inskrivna barnen skall börja samt övriga meddelanden om skolgången.

2) Underåriga barn

Barn som under åttre åttel sex år kan få börja skolan, om barnet efter läkar- och skolkölningsundersökning befinnes vara väl skolmogt. Berörda skolor äger anmäla den 16 mars kl 9.00–11.00 till den rektorskola inom vars område barnet är bosatt.

Stockholms Skoldirektion

Giteborgis toimunud hiilaste-saarlaste peo personalid. Vasakult Lilla Liiva, Selma Martensdottir, Miralda Raim, Sirka Engso, Katri Kalju, peo toimekonna esimees Hartvig Engso, Elsa Toru, Linda Palm, Lea Ahl ja Luise Pitt. (Foto:Kopler).

Tere tulemast EV aktusele Stockholmis!

Eelmiste aastate esikujul korraldatakse Eesti Vabariigi aastapäeva aktus Stockholmis ka sel aastal, kuni tervet, esinud, esinud, esinud. Kontserthoone suures saalis. Aktus toimub üldiselt, 22. veebruaril, mitmekeselt huvitava kavaga. Alguks kell 14.

Alfred Piuske esineb kontserthoones.

Eesti Vabariigi 88. aastapäeva aktuse avab ja tervitab küllaliselt Tüni Moskva Eesti üliõpilaskonna esindaja. Aktusekõne peatöötajana Juhani Kõlts. Rootsi-poolne kõne Folkpartei uuest juhilt, riigipea liige Per Ahlmarkilt.

Aktuse teisel pooltel tolmub rikkalik kontsertosa. Esinevad: Stockholm Eesti Meeskoor Rein Tubina juhatusel ja Naiskoor Toomas Tuulise juhatusel. Alfred Piuske mängib viiulil soolopala (klaveritaolise Hilma Nerep-Mosshilt), koma helvi Klemet (sopran) ja Koldu Ventsler (alt) laulavad duette. Kontserdi lõpulaulu esitavad Meeskoor ja Naiskoor ühendatud sekstakoorina Toomas Tuulise juhatusel Mart Saare "Põhjalane".

Päämetele eelmiseid kontsertaktusele tolmub Eesti Majas nii Rahvusfondis kui ka Kultuuri Koostööde tavastel büroodel. Eelmiselt järelejäädud päämetel tulevad müügle kontserdipiletid, pühapäeval, 22. veebruaril, Kontserthoone suures saalis kuni tund enne aktuse algust. Aktus algab kell 14 (kell 2 päeva).

Mis juhtus

MOSKVA VÕIUD ANGOLAAS

Moskva pooli relvadega varustatud ja Kuuba sõduritega toetatud Angola relvastatud kommunistlik liikumine MPLA on nüüd võitmas kodusõda. Põhjalooli teatavasti FNLA on niirustatud ja lõpuks on UNITA kaotanud oma tähtsaimad linnad Benguela ja Lobito, millest esimese on lõppajamaks vaevaliselt transpordivahel raudteele, mis on naabermaas Zambias tühjaks jätetud. Tammistajaks on olnud soomeks. Lõuna-Aafrika, kes oma väed pilrile tagasi tõmbas, on deklareerinud, et pilri lga hinda eest kaitsetakse. Ürita kavatses die minna sissesõjak, kuna rindeidla paremini varustatud MPLA ja kuublaste vastu on lootusest. Seoses kommunistliku poole võitjudega ruttah üha rohkem Aafrika riike MPLA-le hilinev tunnusnime.

VOX

MOSKVA HOIATAB PÕHJALA RIIKKE

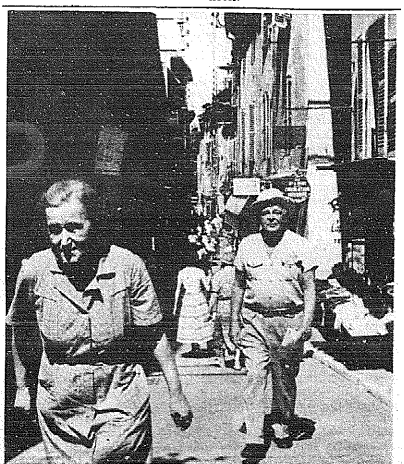
Tutvustades üht uut Moskvas lõhnuv rasmatut subteest N. Lõhnuv ja Põhjala vahel, esitas ametlik teadetageantuur. Tass varjatud hoiatuse Põhjalale: manifestatsioonid antisovjetliku laadiga võivad ohustada Skandinaavia rahvaste rahu ja iseseisvust. Nõukogude poolel on vilmasel ajal näidatud ühe suumamat irritatsioonit lõhne ajurandemad kriitika vastu ja innu-

rucki talveolümpiaadi puhul sõidustatakse lõhne ajakirjandust "anetisovjetismis", kuna suurele võitlale N. Lõhule eel pühendatavat väärkat tähelepanu...

LENNUFIRMA AITKÄEMAS

Üks USA suurtest lennukitehusturimadest Lockheed on senati uurimiskomisjoni teatel maksnud teiste maade juhtivatele tsikutele hilgsummasid alkäemaksu. Tammistajaks on olnud firma üks endisi direktoreid, kes tüluga mõne aasta eest lahkuma sunniti. Nimetatud on muide ka Hollandi kuninganna printsessikaasat Bernhardit, saksa poliitikut Straussi ja isegi Rootsi ohu-juude juhatajat Stenbergi, kei suhtes aga sõidustus on tagasi võetud. Kuivõrd sõidustus on dokumenteeritud, ei ole veel selge.

Selge on aga see, et tekitatud on suur rahvusvaheline skandaal ja Washingtoni ruttavalt mitme maade uurimiskomisjoni. Samuti on selge, et Lockheedi helgfirmal on vaevalt võimalusi tulevikus midagi teistesse maadesse müüa, mis omakorda tähendab hilvõõrmit ja tühjendamist tollist too kaotamist. Hollandis võib USA senati uurimus kaasa tuua kuninganna abidkeerimise, kui uurimiskomisjoni peaks printsi sihi kindlaks tegema. Viimane ehtab ise kategooriliselt.

Evert Taube armastus reisida. Püüdi paremal on ta a. 1956 pildistatud Antihessis.

Kuubalased Moskva võõrleegion Angoolas

WASHINGTON (VES) — Moskva võõrleegioniks nimetab ajakirjanik Russel Brines Kuuba 10.000–11.000-list väge Angoolas. Nagu teada, on Moskva küsitanud kuubalasi ka mujale. Näiteks on kuubalasi 3000–4000 meest Lõuna-Jeemenis, edasi Süürias jm. R. Briness ütleb, et mõnede Washingtoni poliitilike arvates on N. Vene nüüd alustanud oma "maailma-revolutsiooni". Ibbivilnise uut faasi. Oukord selleks

Välisministeeriumi juhtivate ringides, kirjutas eelmargitud L. H. Gell, on Aafrika okuorda hakatud vaatama nagu omaal ajal Kuug-Idasid nn. dooino-teooria alusel, kuigi mõjukamad mehed peavad Angola sündmuste isoleeritud nähteks. Viimaseid omal ajal ka Kagu-Aasia suhtes — et aafriklased võtavad oma riikides varem-hiljem juhtimise enale kätte ega lase N. Venel vähele segada.

Angoola saatus näib olevat otustatud, kuigi sõda ei ole veel kuuseltki mõeldas. Teatavalt on ümberlõigatud-idealistid lootunud näivad siiski mõnedes ringkondades Washingtonis valitsevat. Nimelt, et küllap angoola rahvas venelastega siiski toime tuleb ja lõppeks endale ise õige valitussuuna valib, nagu see juhtus aastaid tagasi, näiteks, Ganaanis.

Teisel pool juhitakse aga tähelepanu, et Angoola proble-

Castro tasub oma võlga Moskva viimasele võõrleegioni andmisega müngus Aafrika kontinendil pärast.

Vene relvad Hispaania Sahaarasse

RABAT (VES) — Maroko sõjalaevad pidasid Hispaania Sahara ranniku lähedal merei kinni N. Vene kaubalaeva ja avastasid, et selle laadungiks olid relvad, teatas Maroko telegraafagentuur.

Üldistageantuur lisas, et laev kandsi nime "Sapsir K 60353" ja et see toodi Agadiri ning peetakse seal kinni. Laeval viibivat kolm Alžeeria ohvitseri, mistõttu on kahtlusi, et relvi taheti viia Hispaania Sahaarale, mitte Angoolasse. Alžeeria nimelt tootud Hispaania Saharaas Põllsõda rühmit, kes tahab luua iseseisvat Sahara riiki. Teatavasti sõlmiti Maroko, Hispaania ja Mauretaania vahel kokkulepe, mille alusel Maroko ja Mauretaania võtavad die Hispaania koloniaal-lasid Hispaania Saharaas veebruaril lõpul.

mieltkus N. Venel õnnetus pu-rustada Aafrika riikide organi-satsiooni OAU õhtus ja sellel intsidendi on tohtu tähendus Aafrika edasiste sündmustes.

Venelaste ofensivi ja USA Kongressi ning presidendi va-stuoludest halvatud poliitika ta-gajajel Hiina tõmbas oma abi Angoolas tagasi, Aafrika riikide protestid N. Vene vähelesegami-se pärast jäid ettevaatlikult vaikesemaks ning Lõuna-Aafrika tõmbas oma väed eesrindelt väl-jas.

Briness ütleb, et ühesegselt Aafrikaga võib N. Vene alustada maailmarevolutsiooni ofensivi ka Ladin-Ameerikas. See ei ol-nud viat juhus, et samal ajal, kui Aafrika OAU lohenes, lendas Panama kova kääga valitseja kindral Torrijos Koubele, et aru-tada läbi "edastise vabadusvõit-luse küsimusi" ning USA kontrolli välisurumist Panamast. "The Chr. Sc. Monitori" Aafrika-korrespondendi teatel on praegu Zambia ja Zaire mures Angoola

on igati soodus, sest Ühendriikide president on praegu Kongressi opositsiooni tõttu lõgivilmetu ning "meister-strateeg". Kiislinger on muutunud Moskva silmis õieti vaid pilkoobjektiks, keda seal enam ei võeta tõsiselt. Isegi "N.Y. Times'i" poliitiline korrespondent L.H. Gell kirjutas, et Kiislingeri osa on mõeldas ja tema relvadeks on jäänud veel vaid mõn-jud ühvarvused ning tagajärjetud vastu-käigud

sündmuste pärast: kas järgi-neni ei tule "Moskva võõrlee-gion" neid maid "vabastama".

Moskva juhtid on nüüd lannase-ritud poliitilisesse ringkonda-desse uue teooria selle kohta, miks Kiislinger nii tihti käib Moskvas. Nimelt tundvat USA oma nõrkust ja otsivat seepärast N. Venega detentet. Otsu kui too andmiseks sellele teooriale on nüüd Moskva hakanud näitama oma ühele ületulevst Washing-toni juhtivate poliitilike suhtes.

"Pravda" lasti nimeliselt rühnada Fordi ja Kiislingeri, kus-juures viimase shvarvusi Ang-oola pärast nimetatud mõnusa-liseks lobaks ning anti Kiisling-erile isegi vastuvõhuvardi.

Samal ajal Moskva sõidustas USA-d sõjaliste kulutuste suu-rendamise pärast, mainides, et USA "reaktsionilised juod" koo-stööd halvama. Kui Moskva tõi-tab suurt kära igasuguste kul-tuste pärast, mis USA-le tehakse julgeoleku kaitsesse, siis samal ajal

tema enda kultuursed ja aktsioo-nid on väljaspool kriitikat, koma need tolmvat "rahvaste vaba-stamise huvides".

"Newsweek" toob sel nädalal teate, et N. Vene on ehitamas oma teist sõjalist baaasi Somaa-limal, et tal on baasidama Berberas. Aadeni lähe ääres juha valmis ja et ta ehitab praegu oma kolumandat lennukikandjat. Asja ütles end. sõjaminister Schlie-singer, et nõukogude sõjalise juod on lõhnele suurimaks ohuks pärast 1930-ndat aastat ja et nõukogude sõjapotentiaal on tohtuks ohuks peale Euroopa ka Jaapanile. Koreale ning Lähis-lasale.

Nato ühendajatja kindral A. Haig mainis, et ta õhineb Briti konservatiivide partei liidri Margaret Thatcheri seisukoha-ga: N. Vene sõjaline oht Britile ja ta lillistele on suurim alates II maailmasõjast. Kõikide nende sündmuste kõrval areneb USA-s ohtlik isolatsioonipoliitika.

Evert Taube aadlikud juured ulatuvad Eestisse

Rootsi rahval on olnud eriti nõrkus trubaaduride vastu Bolmanist saadik. Üks suuremaid nende hulgas on ka rahva lemmikuna olnud isja surmud Evert Taube, kes eriliselt austuse avaldusena maeti siia kiriku juures sabaad juurdeoleva pilist samaske matustalituse ajal kirikusse. Haapsalatsile aseta ka Eestiga, kuuludes aadliperekonna Taubedele hilka. Alpool ehitat Sylvania Airik-Friihika Evert Taube, kee oi mitte ükski viisilaulja, vaid ka võlmeke imetaja ja maailja, ühe populaarse laulu tõlke ke meenutab Taube viimale ulatamist iseseisvuse-Eestissegi.

Rootsi armastatud rahva-trubaadur Evert Taube on surmud Ajalehes, raadio ja TV on pü-nud hõlpsalt ta mälestuseks vilma-sel nädalal palju iheruemu ja saate-tunde.

Pole kahtlust — Evert Taubei on oma koht ligas ehtas rootsi sõidame. Ja veel enamgi. Ta lood ja laulud on tuntud paljudes maades ja keeltes.

Meenub üks viimaseid suveid vabas Eestis, kui aasta shlaage-riks oli Calle Scheveni vaies. Väikeste tüdrukuna setin Haapsal Kuursaali pargis ja kuuluisi kikkis-õhvu-pidat kuitas tant-suoritede" mälgis Calle Sche-veni valssi. Rootlastest süvita-jad laulid orkestrile kaasa oma keeli ja mele inimesed oma keeli — "Mu kodu on Roslagen Root-sima rand, kus õitseb ja haljen-dab aadl-... Ikka ja ikka uuesti, õhtu õhtu järgi..."

Ja mitte ainult Haapsalus, Cal-le Scheveni valssi lauldi kogu Eestis, teadnata, et Evert Taube esivanemad põlvnesid just meie oma Eestist. Taube oli oma Calle Scheveni valssiga taas koju tulnud — üks ring oli jällegi sulgunud.

Uurides rootsi aadlikaendrid näeme et esimesed andmed Taubide suguvõsa kohta pärinevad 14. sajandi lõpust. Sugukond justib nelja harusse: kaks va-hubärst seisuses perekonda, Taube af Karli ja Taube at Odenkat, üks kravhi seisuses ja neljas ning viimane vaid tiitlita paruniseisuses. (Kõik neli haru päril Midlast. Eestis 1476. Tiit-lita aadlilara Taube nooremast põlvnest—"Eti-Issen". Eestis jäi. Rootsi rüütelkonna matrik-lisse sissekantud: vanem haru — 1668 ja noorem — 1760. Tolle vi-mase, noorema haru okaast võr-sus 1890 Evert Taube.

Oma laulud, mu sõbrad, need kingin ma teile... (Evert Taube)

Oma sõjasaal kaldal ma pean nõu:

"Sind, hilgelmänd, tiis on kogu mu õlu, sa varjad mu põlvi eest merd ja maad — niid kirvel mu kies surmatusse näe!"

Ja hilglane langes ning raiutud sai siis tubasaks hauaks — kuid kohn jäi — kui pragmat pööb ta koldele, ta laulab ja kohlseb liika veel.

Sis mõtlin: Et pea olen mina see mees kes langema peab talste pilkude eest — seepärast veel enne kui hõmest saab eile, oma laulud, mu sõbrad, need kingin ma teile, kui laud mu tiivest, mis marus kangas head pidet pakkus ja lauldes langes, kui hõnuhul ladva kaharast krounast ja pühitsemise kullatouust!

Tõlge: Sylvania Airik-Friihika

Taube Stadsuueitja taadmal.

Juunis 1944 Leedus:

Opositsioon mõtles vaid Smetonast lahtisaamisele

Balti riikide okupeerimise ja annekteerimise käsitsemisel on tavaks kirjeldada neist ühe maa sündmusi koos järgneva märkusega, et asjade käik oli analoogne mõlemil teisel maal. Kuigi niisuguses käsitlusviisis on erandeid, milledest põhjalikumaks on USA Esindajatekogu nn. Kersteni komitee raport esineb siiski lühki meie teadmisi Lätis ja Leedu vastavast sündmustest. Üheks neist on kahtlemata N. Liidu ultimaatum vastuvõtmisele ühendusseolevad sündmused 1940. a. juunis. Asja nii olles pälvib meie huvi Amerikala leedulaste ingliskeelses ajakirjas "Lituanus" (1975:4) ilmunud prof. T. Remeikise uurimus Leedu valitsuse alistu mis otsuse toimetuleku kohta N. Liidu ul-

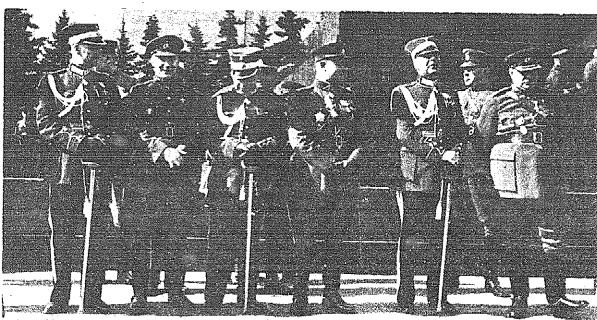
timaatumile 15. juunil 1940. Kõnesolev käsitlus on üksikasjaline ja tugineb rikkalikule materjalile. Selgub, et tervelt viiel selle saatusraske otsuse tegemise juures olnud valitsusliikmelt on kirjalikke ülestähendusi ja et need enamuses on ka trüki avaldatud, neist üks koguni N. Liidus. Prof. Remeikise uurimuse aluseks on Leedu presidendi Smetona poolt kunagi 1940. a. juuli kuus kirjutatud pro memoria, mille ingliskeelse tõlde avaldatakse peaaegu tervelt, kiskjuures ka vahele jäetud osade siia joone all on lühidalt edasi antud. Jõnealuste märgneta leivad kommenteerimist ka teiste asjaosalise kirjeldustest esinevad lahkuminekud ja eriarvamised.

Uurimusest selgub üldpilt on järgmine:

President Smetona juhtimisel oli Leedu Rahvusaate erakonna poolt 1928. a. kehtestatud ühepartei valitsus. Kuuludes aga ka teiste edaspidi kehtestatud erakondade ebameeliku tegutsemist salisti. Peamiselt sõjavägede ülemjuhataja kindral Raštikiase survele kutsuti järgnevalt Leedule halvasti lõppenud välispoliitiliste kriisidele Poolaga (1938. a.) ja Meemeli külmusele Saksaamaaga (1939) kindral Cherniuse juhtimisel 1939. a. mais moodustatud valitsusse nelli opositsioonierakondade liiget. Ka järgnes 1939. a. novembris A. Merkysse poolt moodustatud valitsusse kuulnud 3 kristlik-demokraatliku ja 2 vältimaapidajate erakonda liiget. Viimased olid neis valitsuses siiski isikliku aususe aga mitte erakondade esindajana. Sellele vastavalt ei kuulunud need valitsust ka koalitsioonideks vaid kasutati nimetus "ühendatud valitsused".

Hoolimata niisugusest semantilisest vahetegemist, võimalikult aga ka ehk just seepärast, esines neis valitsuses eri suundades vedatud tendentsid, mis uue ja otusvaba välispoliitilise kriisipuhkes oma mõju ei jätud avaldamata. Nii osutus siis opositsioonierakondade üheks põlvkriisilisele kasutades president Smetona asendamiseks populaarse kindral Raštikiase. Kui N. Liitumuse taotlus oli võimuleviale Rahvuslikule erakonnale aga midugi juua varem teada ning 1940. a. jaanuaril alul korvdati Raštikiase ülemjuhataja kohalt. Tema asendamis määris kindral V. Vitkauskas N. Liitumuse samm osutus erakordset õnetuks. Kindral Vitkauskas oli tuntud oma vasakpoolsete sümpaatiate poolest ning peale maa okupeerimist siirduski ta õige varem okupeeritud sõjaväe, et olla võimale võimatu, et ta jäi enne seda oli kommunism, kuna vähemal tema vend oli Leedu vabadusvõitluse ajajärgi kommunistliku hukatud.

Nei eeldustel ei ole imestada, et Leedu valitsuses N. Liidu ahvarduse silmapilte keskides oli raske leida üht keelt. Kuigi riigi

Enne saatustlikke aastaid 1939/40 kutsusid venelased aastal 1936 kütla Balti riikide kõrgemaid sõjaväelasi. Pildil on Moskvas jüduvatudud sel aastal Lätl sõjaväetähtsõe Koskvas (esimene vasakul), Eesti suv, staabi 2. osakonna ülem kol. R. Maasing, tema läti kolleeg kol. Kikulis, Leedu sõjavägede staabiülem (hilisem ülemjuhataja) kindral Raštikiis, Lätli suv, staabi ülem kindral Hartmanis, Eesti suv, staabiülem kol. Sinka ja Eesti sõjav. staabiülem kindral N. Reek.

Kaitsenõukogu ja samuti Merkysse valitsuse poolt oli tehtud põhimõtteline otsus ligasugusel tingimustel agressioonile vastu hakata ei olund sellel otsusel kriisipuhkes tegelikult mingit tähtsust. Varem võttud seisuokkajad 16. juuni kella ühe ajal õõsel alustat valitsusse koosolekul arutati president Smetoni ning sõjaväejuhtide. Teisel valitsusliikmed kas pöördasid ultimaatum vastuvõtmist, või pöördasid seisuokkajad võtmist vältida. Kindral alustamuse poolt rääkis aga sõjaväejuht ülemjuhataja kindral Vitkauskas, kes oma N. Liidus avaldatud mälestustes väidab, et ta presidendit sõjaväe kaitses valmis seadmis korraldusse saamisel oli hoopis jalaväe raskeid võivad saadud õppelaagerisse laskeharjutustele.

Kuigi viimaskajunatalt väide patistab olevat enda teenete rõhutamiseks, tagantjärele loetud, vastab siiski tõele, et enamuse jalgavate tankitõrje suurtükidest, granatohvitajast ja raketitest kuulipildujast tol ajal õppelaageris laskeharjutust pidasid. Ja kuna Moskva nõudis ultimaatumile vastust hommiku kella

ühiksaks, siis oli Leedu valitsusel otsuse tegemiseks aega 8 tundi, arvates Moskvas viibiva Leedu välisministri telefonikõnest, arvatult umbes 4 tundi ultimaatum teksti valitsuse lauale saabumisele. Ja kuna sõjavägi ei olund saanud mingit alarmiselsuunduse seadmis kisksi, siis võis küsimusse tulla ainult sümbiootiline vastuhakk.

Nende asjaolude tõttu poidas kahtlusevõimalust ka kindral Raštikiis, kes kella viie ajal hommikul valitsusse koosolekule kutsuti. Tema kohalolek omas tähtsust seetõttu, et ta oli ette nähtud N. Liidu poolt nõutud uue valitsuse juhdiks. Peaministri Merkyssele Moskvas esitatud süüdistuste nuigas oli nimelt muu hulgas olund ka "nõukogudeeest rakk" kindral Raštikiase ülemjuhataja kohalt kõrvaldamine. Sellest järeldati, et viimane on Moskvas persona grata, mis kuigi varsti selgus, suguti palka ei pidanud. Kuigi kindral Raštikiase presidendit poolt teepoolest uueks peaministriks nimetati, saabus keskpeavaks Moskvas teade, et teda ei aksepteerita uue valitsuse moodustamisse nõude täitjand ja et selle küsimuse la-

hendamiseks saadetakse Dekanov Kaunasesse.

Sel viisil saigiski Kromil tõelne eesmärk, mille suhtes mõnede valitsusliikmete poolt oli teatavalt nõutud heilitatud. Seeläbi andis Smetona presidendit üsna endisele peaministri Merkyssele, kuigi viimane selle "nu" vastuvõtmisse vastu tõrkus, ning lankus 16. juuni pealõunail pealinnast ning keskõ 10 päiku Leedu territooriumilt.

Kokkuvõtteks konstateerib prof. Remeikis, et Leedu valitsusel puidus selle saatusraske otsuse tegemisel olge arusaamine, mida N. Liidu ultimaatum vastuvõtmise tähendab. Peale sõjaväelise valmisoleku puudumise kompeltissar otsustamist siispoliitilise olukorra. Opositsiooni loolis kun ultimaatum saadumiseni kriisilokurda Ka kantudat Smetona rezhimil muutmiseks ning ei oskumud ka hiljem, et ultimaatum vastuvõtmisele tähendab Leedu iseseisvuse lõppu. Selle asemel arvati hoopis, et Leedul osatub võimalikult leida mingi modus vivendi uue vahetõrjand kokkumiseks N. Liiduga.

EVALD UUSTALU

Refleksioone

INVANDRARVERKET on muutunud eestlasti kaebemööbi. Invandrarverket nõuab projekte ja eestlastel neist ei ole midugi puudust. Kogu eesti ajakirjanduslik floora on lõõtnud täiele otsale ja eestlaste projektide veel suuremale õittele lõõtnuks kroonu abiga. Väls Eesti, kes oli Eesti Posti hingulise mühe juures, oli selle taustal eestlaste ühineprojekti Teatjaga ja Sõnumitega ja eestlikele versioonilehitud ka asjaosalistele, kes siis omakorda ütlesid "njet" ja rootslikele seelast teatjaid siis ka projekti uurivale rootsipoolsele kaebemööbile, et sellel muetel ei jääks, nagu oieks eesti ajakirjanduslik talimela viis suuremas. Organisaatlooni de rohkeusga on seal ja nagnul palju tegemist.

Vaese Invandrarverketi olukorda peegeldab juua küllalt hästi ajakirjanduslike toetuspalvete rohkus, millest andmeid annab Kanada "Mele älv" Rootsi kirjasaatja. Väls Eesti küsis oma projektile nende andmetel 117.548 krooni, Teatja 50.000, Sõnumid 24.000, kunagi ilmunud Väls Eesti 18.000, Tulumid 23.800, Mele Post 15.000, Sõnumid 14.800, Teatjast 14.000 krooni, Tulemasa küsitud ka summat aga määramata.

Kuna jagamissumma oli 400.000 ja selle pretendentide hulgas leitud ka rootsi presidendi toetuse nõudele vastavaks kaks soome lehte ja EPL, peale selle rida teiste rahvaste väljaandede, siis olid ajakirjal kaunikest nõudepõhjas.

EESTI AJAKIRJANDUSLIKU floora õitselõõmisenet ei saanud järelikult asja. Väls-Eesti ühineprojekti jäi teostamata, ühendatav Teatja sai aga preanegu küsitud summa, kuigi ta oli ilmunud Väls Eesti "mele" ja kuigi Invandrarverket on arnud mõista, et eestlastel on liiga palju n. n. ajalehti.

Selle seel siis nõud seisame oma leidetõrjehusega vanas paigas, ainult selle vahaga, et Väls Eesti on oma lehepeetuse võimul pikete tähtedega ka Eesti Posti, kuigi selle ajalehe viimane number kõneles uuesti nimest Väls Eesti Post. Nimi, mis äratas välsajalehti jatkavaks ühineprojektille ja tulevaseks selle peajõudimiseks koguvaks koordine mis, näit. Uus Väls Eesti Tuule Post ja Maa Teatja, Kuid õhimeisil Eesti Postiga jäi siiski

KJ

Vene fiaskod põllumajanduses

MOOSKA - N. Liidu valitsus avaldas majanduslikud kokkuvõtted 1975. a. kohta, milledest selgub, et N. Liit on saanud põllumajanduses üli suurte tagasilööde ootaks ning ei ole suutnud ühtlasi viimase viisakausi plaane ka paljudel teisel alal.

Heiki staatistilise arvude järele ootustades peasegu kõigil võimepostitsioonil aladel on märgatav

teatud juurdenuks, on see kasv väike ning põllumajanduse alal on tagasilööd mäendavalt suur.

Avaldatud arvud kinnitavad, et N. Liidu rasketõõmiste, mis on liitlaste peatõõmiste, näit, on liitlaste tunduvalt suuremat kasvu kui tarbekaupade tootust.

Põllumajanduse alal olid tagasilööd paljude ekspertide arvates olge drammatilised, kuna põllumajanduse produktioon langus Ida-Euroopat tabanud kõhutava põua tõttu 6 protenti võrreldes 1974. aasta saakdega ning samal ajal olid 1974. aasta saagid 37 protenti madalamad kui 1973. aasta saagid.

Tarvilja alal oli N. Liidu saak ainult 140 miljoni tonni ettenhitud 216,7 miljoni tonni asemel ning asjatundjate poolt konstateeritakse, et 1976. aasta tarvilja saaki oli N. Liidus kõige madalam viimase kümne aasta jooksul.

Tarviljasaagid ebaõnnestumisele on suundunud N. Liitu ostma teistest riikidest 26 miljoni tonni tarvilja, peamiselt Ühendriikidest, Kanadast ja Austraaliast.

Kuid vastamata nende ostudele ei ole N. Liidus küllaldaselt tarvilja kariloomade tootmiseks ning sellest tingituna tapetakse Venemaa tapamajades praegu massiliselt loomi, mille tulemusena N. Liit ahvardab lähemate aastate jooksul ka suuri liha- ja piimasaaduste puudust.

Mis puutub tarbekaupadesse, siis tõusis tektulisaaduste produktioon võrreldes 1971. aastaga ainult 11 protenti, nahk-jalaväe tootmist 2,7 protenti, ja jääkajaproduktiooni 21,7 protenti. N. Liidu statistikabüroo andmetel oli keskmine tööstustööliste palk 1975. aastal 146 rubla (138 dollari) kus võrreldes 1971. aastal 126 rublaga.

"Stockholmi lähim suurlinn — Tallinn"

Mais Olson kirjutab Meiborgeri ajakirjas "Tidöspögel" — oma reisist Tallinnasse pealkirja all "Strandung i Medeltiden"; Tallinn on umbes poolmiljonilise elanikkonnaga on Stockholmil lähim suurlinn, mitte Göteborg või Helsingi. Laevastat Helsingi Tallinnasse kestab ü. neli tundi.

Eesti ajalugu ja Tallinnasse jõudmist kirjeldanud jätkab M. Olson:

Linnas kohtub vahetult keeskaega. Vana müllipõõ on peagu purustatult süüdnud. Lääne-maailmas kohtane palju restuureerimist, mis sin puudub. Pole nähtavasti olud võimalust vanu fassaade kohendada, kivisüülist parandada, treppasmeid uuendada ja värerneid välja kaevata. Selles suunas on olemas ainult mõningad tendentsid.

Huust raskoda tuur ääres restauraeritakse parajasti, sama toimum vana Toomkirikuga Toompeal. Ja midugi on renoveeritud vana loss pehnikond, kus asub valitsus ja parteijuhkud.

Ilusale roosavõrvillele 18-nda sajandi fassaadile on sirp ja vasar eestel süüdnud küllalt diskreetne. Ka müüda esineb pöörakendat ilnapiltsid vähe.

On näha ainult üksikuid poliitiliste looklausetega pandorelle — mis müüda on eestetiitiseks pünksid Ida-Euroopa maades. Tallinnas hilisajalised masendavad ja varisunud elamiskasarmud nagu müüa. Elamurajadid linna servades meenutavad oma üksiluseks pigemini Tenstat või Farstat kui hilisajalike elamuid Ida-Berliini või Leningradi.

Linnas elavdus leidub selle kõrval palju õheperikonnadega väga hoolitsetud eladade kesked. Meie juht (kes oli midugi paritruur, aga enne kõike eestlanna), silaks, et enamuse neist väheemajadest oli ehitatud kogu pärast sõda rüügitumise ja kina müüda kippus korterikrili pea kasvama.

Õli märgata, et eestlased ja venelased hõlvad kumki omette — kummalgi on kina restorandid ja isegi oma rama-

tukauplused.

Eesti kultuur elab võõra silmaga nähtult edasi, enne kõike rahvakultuuri — laulu ja tantsu näol. Raamatukauplused ostetud lauapöõ kava näitab imponeerivat taset nii kodumaise kui klassitsilise muusika alal.

Muusikat tehakse Tallinnas palju — orkestrikonseridde kõrvalt harustatakse palju kammerruusikat, ühtlajaloomis miljöös. Kuna Toomkirik omab väga hea akustika, kardetakse, et riistavuseauniline rezhim võib kiriku konsertsaalka muuta.

Vasestil on Euroopas maad, kus liukirjanduslik produktioon on nii suur võrreldes rahvaarvuga. Peale kodumaise kirjanduse ilmut seda ja suurel hulgal paguluses, muuhulgas Rootsis.

Reelsi eestlase viib meil teisel pool etse keeskaega. Teisel pool demostreerib see eestlaste osat, et kultuuriõnningu toetusel on võimalik lide saada kõige raskematest rahvuslikudest kriisidest ja sillitada rahvuslik identus. (EPL/AI)

Rootsi ajakirjanik pan tähele Tallinna vanu fassaade. Pildil keskaegne Pühavaimu "seegi" hoone praegusesse kuurkors.

